№ 21. Piątek 26. Stycznia 1855. Rok Gazecie 45.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Sprawy krajowe.

(Czynności izby handlowej i przemysłowej.)

Posiedzenie z dnia 2go stycznia 1855. Prezes izby pan Józef Breuer zagaił posiedzenie przeglądem czynności izby w upłynionym roku.

W roku 1854 odbyła izba 25 zwyczajnych i 6 nadzwyczajnych posiedzeń, dała zdanie swoje o nowem prawie dla handlu i przemysłu, i przedłożyła wysokiemu ministeryum główny raport za rok 1852 i 1853.

Dalej wspomniał prezes, że czynność izby nie była bez skutku, wskazując na postęp dwóch dla rzemiosł stolicy nader dobroczynnych zakładów, funduszu pożyczkowego Franciszka Józefa dla rzemieślników i szkoły rzemieślniczej, jako też otwarcie gremialnej szkoły handlowej.

Wkońcu dziękował prezes członkom i komisarzowi rządowemu panu radzcy magistratu Gregorowiczowi za ich czynny udział w roku zeszłym, prosząc oraz, aby wspólnemi siłami dla dobra kraju dalej działać zechcieli.

Z ważniejszych przedmiotów tego posiedzenia przytaczamy następujące:

1) C. k. komitet centralny dla paryzkiej wystawy rolniczo-przemysłowej uwiadomił izbę, że uznaje trudności, jakie izby w oddalonych i w industryę ubogich krajach monarchyi zwalczyć muszą, aby odpowiedni obraz industryi swojego obwodu przedstawić, pochwala tedy dotychczasowe usiłowania izby w tym względzie, a mianowicie zamiar przedstawienia surowych płodów industryi żelaza ze wschodnich karpat Galicyi.

2) Izba wzięła powtórnie pod rozwagę kwestyę względem założenia banku krajowego, któryby jako zakład depozytowy i eskontowy za pomocą komandyt rozszerzył swoją czynność na cały kraj, i tym sposobem wspierał handel, przemysł i rolnictwo krajowe.

Wypracowanie stosownego projektu na wzór niższo-austryackiego banku eskontowego z uwzględnieniem jednak szczegółowych potrzeb naszego kraju, polecono radzcy izby panu M. R. Misesowi, i uchwalono oraz uprosić JO. księcia Leona Sapiehę, prezesa gal. stanowego instytutu kredytowego i byłego prezesa izby pana Floryana Singera, jako pierwszego wnioskodawcę, aby referenta swem doświadczeniem i światłą radą wesprzeć, i przez niego wypracowany projekt w swoim czasie pod ścisłą rozwagę wziąść zechcieli.

3) Komisya izby dozorująca notowanie lwowskiego kursu monet i papierów uczyniła zapytanie, czyli kurs papierów indemnizacyjnych *z kuponami* lub też *bez kuponów* notować należy.

Na tutejszym targu kupują i przedają obecnie papiery indemnizacyjne wraz z kuponami, pomimo tego, że c. k. giełda wiedeńska te i inne papiery prócz kuponów notuje i galicyjskie listy zastawne dotąd bez kuponów na naszym targu kupowano i przedawano. Notowanie kursu papierów indemnizacyjnych tak z kuponami jak prócz kuponów spowodowało niektóre pomyłki w ogłoszeniu kursu, które komisya jednakże uchyliła.

Izba uchwaliła, że wedle dawniej wyrzeczonej zasady, notowanie kursu monet i papierów tylko na podstawie rzeczywiście zaszłych interesów nastąpić powinno, poleciła tedy tutejszemu gremium kupieckiemu ogłaszać kurs dzienny obligacyi indemnizacyjnych tak jak w przeciągu dnia kupowano i przedawano, z dołączeniem jednak, czy *z kuponami* lub *prócz kuponów*.

(Zaliczki na pożyczkę 500 milionową.)

Wiedeń, 22. stycznia. Z wykazu uiszczonych do 20. b. m. zaliczek na pożyczkę państwa, który ułożono podług urzędowych raportów, podajemy następujące specyalne data podług na każdy kraj koronny zosobna: Niższa Austrya z Wiedniem 40,868.792 złr.; Wyższa Austrya 7,039.322 złr.; Salzburg 962.838 złr.; Tyrol z Vorarlbergiem 3,101.766 złr.; Styrya 3,555.910 złr.; Karyntya 800.604 złr.; Kraina 1,217.908 złr.; Wybrzeże z Tryestem 3,512.033 złr.; Dalmacya 622.918 złr.; Czechy 18,551.640 złr.; Morawia 8.866.615 złr.; Szląsk 1,930.683 złr.; Galicya — lwowski okręg administracyjny 1,904.326 złr.; — krakowski okręg administracyjny 1,261.174 złr.; Bukowina 303.430 złr.; Węgry — peszteński okręg administracyjny 3,381.062 złr.; — preszburski okręg administracyjny 1,836.394 złr.; — oedenburgski okręg administracyjny 1,615.512 złr.; — koszycki okręg administracyjny 443.279 złr.; — wielkowarazdyński okręg administracyjny 1,366.689 złr.; Województwo z Banatem 1,778.340 złr.; Kroacya i Slawonia 818.252 złr.; Siedmiogród 1,547.747 złr.; Lombardya 8,381.569 złr.; Wenecya 6,310.989 złr.; Pogranicze wojskowe 256 487 złr.; zatem w ogóle 122,238.279 złr.

Rezultat ten dowodzi wyraźnie, że olbrzymie to przedsiębierstwo jak z początku tak i teraz doznaje jak najlepszego powodzenia, kiedy po upływie zaledwie sześciu miesięcy od rozpisania pożyczki wpłacono już prawie czwartą część ogółowej sumy subskrypcyjnej. *(L. k. a.)*

Medyolan, 20. stycznia. Ich królewicz. MM. Książę i Księżna Brabantu byli wczoraj w teatrze Scala na przedstawieniu opery i baletu. *(L. k. a.)*

Ameryka.

(Stan rzeczy południowej Ameryki. — Państwa Nad-Platańskie.)

Ogromną przestrzeń południowej Ameryki nad rzeką La Plata zajmują trzy państwa, trzy republiki: Argentyńska po prawym, Uruguay i Paraguay zaś po lewym jej brzegu; przedtem mało co w historyi głośne, dziś stały się widowiskiem krwawych zamieszek domowych, i zapowiadają epokę wielkich wypadków nadal. — Najznakomitszą jest bezprzecznie republika Argentyńska, słynna przeszło od lat dwudziestu, kiedy zostawała pod rządem Juana Manuela de Rosas. Groźne ramię jego umiało powściągnąć nieugięty umysł Guanchów, czyli mieszkańców wiejskich, i karcić buntowniczy umysł mieszczan w Buenos-Ayres. Uległ wreszcie stronniczym zamachom, a miejsce jego zajął z początkiem roku 1852 zwycięzca jenerał Justo Jose de Urquiza. Kraj w nim witał oswobodziciela, ogłosił go dyrektorem konfederacyi Argentyńskiej, składającej się z czternastu prowincyi włącznie z prowincyą Buenos-Ayres, a kongres zwołany do Santa Fe de Bagota ustalić miał stanowczą konstytucyę. Ale zuchwały umysł Buenos-Ayrotów wkrótce wywołał dawne zawiści i nieprzyjaźnie, i Urquiza widział się zmuszonym rozwiązać izbę reprezentantów w Buenos-Ayres i zawiesić wolność prasy (23. czerwca 1852), co tak gwałtowne wywołało rozjątrzenie w mieszkańcach, że wojska Urquizy niemogąc podołać otwartemu powstaniu, uchodzić z Buenos-Ayres (11. września) musiały. Postąpił wprawdzie Urquiza z zbrojną siłą lądową i morską pod Buenos-Ayres; ale oblężenie lądowe było za słabe, a blokada od morza, powierzona dowództwu amerykańskiego Comodora Coe, spełzła, przekupiona, jak mówią, 30.000 uncyi. Odtąd Buenos-Ayres ogłasza się państwem niepodległem i udzielnem, nadaje sobie konstytucyę samosobną, obwołuje gubernatorem swoim Pastora Obligado, i od maja 1854 słucha zebranego u siebie ciała prawodawczego.

Oderwanie się prowincyi Buenos-Ayres sprzymierzyło ściślej pozostałe trzynaście prowincyi argentyńskich, sejmujących w Santa Fé de Bagota. Urquiza obwołany został prezydentem państwa argentyńskiego, założył stolicę w Bajadzie del Parama, prowadzi rządy według statutów na tym kongresie wyrzeczonych, i zbiera siły do pokonania odszczepionych Buenos-Ayrotów. Wypadki potąd nie były zbyt pomyślne, jak o tem w poprzedzających kartach pisma naszego (Ob. Nr. 14. i 20.) donosiliśmy; a co więcej, że ten stan rzeczy wywołał wcale nieprzyjemne zatargi z Francyą i Anglią względem wolnej żeglugi na rzekach La Plata, Parana i Uruguay, którę Urquiza traktatem, będąc jeszcze dyrektorem państw argentyńskich, zaręczył i podpisał, a wyspę u ujścia La Platy Martin-Garcia słobodą dla wszystkich sprzymierzonych ogłosił. Buenos Ayres reklamuje tę wyspę dla siebie wyłącznie, a traktat wolnej żeglugi zależnym mieć chce od woli i potwierdzenia swego kongresu; — naco mocarstwa europejskie zezwolić nie mogą, jak nie mogą przypuścić, by traktaty dyplomatycznie zawarte miały polegać na woli zamieszek domowych, i polubownych zmianach politycznych.

Podobnym kolejom losu ulegała druga Nad-Platańska po lewym brzegu La Platy Republika Uruguay, prowincya za czasów hiszpańskich zwana Banda oriental. Za powodem ligi argentyńskiej pow-

stała Paraguaya w r. 1811, i później w ściślejszym związku z Buenos-Ayrem przechodziła te same, nawet dotkliwsze koleje zamieszek domowych. Sąsiednia Brazylia wywołując dawno przygasłe uroszczenia, zajęła Uruguayę w r. 1816 i dwanaście lat upłynęło, nim mieszkaniec Uruguayi wzmógł się i pokonał Brazylian w walce pod Ituzanigo i wymógł uznanie niepodległości swojej. Lecz odtąd podobnie jak w Argentynie powstały dwa stronnictwa Unitarzów i Federalistów, tu zwanych Koloradami (czerwoni) i Blanquillami (biali). Stolica pod rządem Fructuoso Rivera popierała system unitarski czyli koloradów; kraj zaś stał pod wodzą jenerała Oribe za federalizmem czyli blanquillami, co go czyniło szczerym sprzymierzeńcem Manuela Rosas, który także za federalizmem obstawał. Srogie postępowania Federalistów a zawziętość unitarzów niedozwalały nigdy stałego pojednania. Kraj cierpiał niesłychanie, stosunki domowe i zewnętrzne z ościenną Brazylią i mocarstwami europejskiemi Francyą i Anglią groziły najazdem obcym; Uruguaya przeto w obawie by i Hiszpania niewystąpiła z dawnem przeciw niej prawem, wchodzi w ugodę i uzyskuje u Hiszpanii uznanie swojej niepodległości w r. 1846; a zaś ku zabezpieczeniu się wewnątrz od stronnictw nieustających w walce, zawiera z końcem roku 1850 traktat z Brazylią zaczepny i odporny, zdaje dowództwo wojsk prowincyi tym traktatem objętych, Urquizie, który też w roku 1852 szczęśliwie oswobadza kraje nadplatańskie z pod wpływu i rządów Manuela de Rosas — atoli z tem wszystkiem pokoju nieutrwala. W Argentynii, jak się wyżej mówiło Buenos-Ayres odpada; w Uruguayi zaś zawiązał się tryumwirat.

Dwóch między nimi pierwszych, starzy Pacheco i Rivera umierają wkrótce, a przy władzy pozostał młody pułkownik Venanzio Flores; czynny i śmiały, stara się przywrócić pokój zewnętrzny, otwierając wolną żeglugę i handel, reformuje system celny, azeby wycieńczony skarb zasilić, zwołuje izby prawodawcze. Lecz w chwili, gdy kongres w Montevideo się zbiera, nagle wybucha nowe powstanie, i luboć dzielność Floresa przytłumia buntownicze zamachy w przeciągu dni czterdziestu i Montevideo wita d. 13go stycznia 1854 zwycięzcę z powrotem, — Brazylia na mocy traktatu zaczepnego i odpornego przybyła z posiłkami i w 4000 ludzi stanęła załogą w Montevideo. Pomoc wprawdzie życzliwa, ale przyszłość złowieszcza. Brazylia chowa na pamięci dawne uroszczenia swoje do Urauguayi, a nie miłe zajścia Floresa z Brazylią przy końcu 1854 roku, jeszcze nie zaręczyły, czyli się Uraguaya oswobodzi z pod wpływu natarczywego sąsiada.

Najmniej zmianom i domowym zamieszkom prawie żadnym nie ulegała trzecia nadplatańska republika Paraguaya. Za powodem krajów Argentyńskich usunęła się z pod władzy hiszpańskiej w 1811 roku, a sławny doktor Francia stanął na jej czele, zamknął kraj przed cudzoziemcami i wpływem cudzoziemskim i lubo groźnie ale zawsze zbawiennie dla kraju rządził, lat blisko trzydzieści do września 1840. Władze wojskowe po jego śmierci objęły rząd do zwołania kongresu, który w marcu 1851 powierzył tymczasowie styr republiki dwom konzulom: Karolowi Antonio Lopez i Maryanowi Roque Alonzo. Po ustaleniu konstytucyi w r. 1844 powierzoną została prezydentura republiki samemu Karolowi Antonio Lopez na dziesięć lat; którę też jeszcze teraz w r. 1854 na dalsze dziesięć zatwierdzono. Aktem Urkwizy wydanym w r. 1852 Paraguaya ogłoszoną została państwem niepodległem; a wkrótce, bo 4. stycznia 1853 uznaną została w swej udzielności u Francyi, Anglii, u Stanów zjednoczonych i w Sardynii przez zawarcie z nią traktatów handlowych, które też pomyślność kraju znacznie podniosły. Ostatniemi czasy, zajście prywatne z konzulem amerykańskim p. Hopkins, o czem donosiliśmy niedawno, zrodziło niechęci potąd jeszcze nie zagodzone, ale niebezpieczniejszem staje się wystąpienie Brazylii, której flota ma według ostatnich doniesień popierać dawniejsze uroszczenia tego mocarstwa i zbrojną siłą podstąpić pod Assumpçao, stolicę Paraguyai.

Anglia.

Londyn, 16. stycznia. Wice-admirał Dundas przesłał dnia 30. grudnia admiralicyi depeszę, w której prosi o awans dla księcia Ernesta Leiningen i porucznika H. C. Glyn. Obadwa wspomnieni oficerowie odznaczyli się w lipcu nad Dunajem przy budowie mostu stawianego wśród ognia nieprzyjacielskiego i przy organizacyi tureckiej flotyli naddunajskiej i nie przyjęli medalów ofiarowanych im ze strony Porty w uznaniu ich zasług. Porucznika Glyn mianowała admiralicya komandorem. *(W. Z.)*

(Poczta londyńska. — Rada gabinetowa. — Cesarstwo Francuzcy spodziewani. — Parlamentu otwarcie zapowiedziane. — Brygada do gaszenia ognia wyprawiona do armii. — Wołowe mięso w puszkach.)

Londyn, 17. stycznia. Wczorajsza rada gabinetowa trwała niesłychanie długo: od drugiej aż do $^{3}/_{4}$ na siódmą godzinę. Zaraz po obradach wydano bilety zapraszające na radę jeneralną na jutro.

Książę Ernest Leiningen opuścił wczoraj Windsor. Lord Cardigan otrzymał zaprosiny do dworu i oczekiwano go w zamku. — Odwiedziny Cesarza i Cesarzowej Francuzów są odłożone na miesiąc kwiecień. *Morning Post* opowiada, że Cesarz spóźnia przyjazd w oczekiwaniu dalszych wypadków wojny; a Jej Mość Królowa oceniając tę zwłokę, ma niezawodną nadzieję, że namienione wypadki podadzą wkrótce Ich ces. Mościom sposobność przyjęcia ofiarowanej z przyjemnością gościnności królewskiej. Apartamenta na przyjęcie Ich Mość Cesarstwa, utrzymywano już od dawna na pogotowiu w Windsorze. — Lord John Russell, przybył wczoraj popołudniu z Paryża i udał się z dworcu kolei żelaznej prosto do gmachu spraw zagranicznych, gdzie ministrowie byli zgromadzeni na radzie. Po skończonej naradzie rozjechała się większa część z nich do swoich majętności wiejskich, Lord John do Richmond, lord Palmerston do Broadlands, lord Granville do Watford Grove. Jednak jutro wracają na radę gabinetową i ażeby przed otworzeniem parlamentu nieopuszczać znowu stolicy. Otworzenie parlamentu nastąpi dnia 23., i dotychczas niebyło mowy o dalszem odroczeniu. — Rząd zamierza posłać do Skutari oddział brygady do gaszenia ognia z potrzebnemi aparatami ochrony na przypadek ognia w tamtejszym szpitalu. — Dla wojska poszle rząd 500.000 funtów wołowego mięsa w zamkniętych szczelnie puszkach cynowych, a to zamiast mięsa solonego (pekelfleiszu), którego ciągłe używanie przyczynia się mocno do szerzenia szkorbutu.

Francya.

(Komendy rozdane przy armii oryentalnej.)

Paryż, 16. stycznia. Na propozycyę ministra wojny nadał Cesarz naczelnemu wodzowi armii w Oryencie, jenerałowi dywizyi p. Canrobert medal wojskowy. Jenerał liczy 28 lat służby, odbył 17 kampanii i otrzymał trzy rany, a między temi dwie w Krymie.

Dekretem z d. 10 b. m. awansowali w sztabie jeneralnym armii: Jenerał brygady Maryan na jenerała dywizyi, a pułkownik Beuret, Verge i Niol na jenerałów brygady. W ogóle otrzymał sztab jeneralny artyleryi obydwóch korpusów armii oryentalnej nową organizacyę. Jenerał dywizyi Pelissier dowodzi pierwszym korpusem armii oryentalnej, jenerał dywizyi Bosquet drugim korpusem, a jenerał dywizyi Mayran drugą dywizyą piechoty. Jenerał brygady Rivet jest szefem sztabu pierwszego korpusu, a jenerał brygady Trochu szefem sztabu drugiego korpusu. Jenerał dywizyi Thiry mianowany komendantem artyleryi armii oryentalnej, a pułkownik Auger szefem sztabu tej broni. Jenerał brygady Beuret dowodzi artyleryą pierwszego, a jenerał brygady Le Boeuf artyleryą drugiego korpusu armii. Komendantem artyleryi rezerwowej mianowany pułkownik Forgeot. *(W. Z.)*

Szwajcarya.

(Ochsenbein mianowany jenerałem brygady francuzkiej.)

Berna, 16. stycznia. *Fr. Pr. Ztg.* donosi z pewnego źródła, że ze strony Francyi niepowzięto jeszcze żadnej uchwały o utworzeniu lub powiększeniu legii cudzoziemców; również nie rozstrzygnięto jeszcze, czyli Francya zawarła już ugodę względem przyjmowania Szwajcarów do legii cudzoziemców. To tylko pewna, że *Ochsenbein* przewodźca partyi z r. 1847 jest mianowany jenerałem brygady francuzkiej i poruczono mu komendę legii cudzoziemskiej, jak doniosła późniejsza wiadomość, nadesłana do okupacyjnego wojska w Rzymie. Między nim i posłem francuzkim odbywają się częste konferencye. Rada federacyjna wydała na wczorajszem posiedzeniu panu Ochsenbein żądaną dymisyę z federacyjnego sztabu z żalem i podzięką za pełnione przezeń posługi.

Włochy.

Turyn, 21. stycznia. Adelaida Franciszka Maria Rajnera Elżbieta Klotylda, dama orderu krzyża gwiaździstego, była drugą córką Jego Cesarzewiczowskiej Mości Arcyksięcia Rajnera (zmarłego 16. stycznia 1853) i Arcyksiężny Maryi Elżbiety, z domu księżniczki Sabaudzkiej-Carignan, zaślubionej w Pradze dnia 28. maja 1820. Królowa Adelajda ś. p. urodziła się 3. czerwca 1822, zmarła przeto w 33 roku życia. Jej Królewska Mość zaślubiona była dnia 12. kwietnia 1842, a więc w swym 20. roku w Stupinigi pod Turynem z Jego Mością królem Sardynii, podówczas księciem Sabaudzkim i następcą tronu Sardyńskiego. Z tego małżeństwa urodziło się czterech książąt i dwie księżniczki. *(A. B. W. Z.)*

Niemce.

(Wyliczenie przygotowawczych rozporządzeń wojennych.)

Berlin, 18. stycznia. Izbom pruskim przedłożono projekt do ustawy, który upoważnia ministra wojny użyć przyzwolonego mu ustawą z 20. maja r. z. kredytu trzydziestu milionów talarów, o ile niewyczerpały go jeszcze nadzwyczajne potrzeby administracyi wojskowej w roku 1854, na pokrycie dalszych nadzwyczajnych potrzeb administracyi wojskowej. Przyłączony do tego projektu memoryał podaje szczegółowe daty o przyzwolonych środkach pieniężnych i o użyciu ich aż do końca roku 1854 na cele uzbrojenia wojennego.

W tym zamiarze jak niemniej, by uzbrojenie armii przyspieszyć ile możności we wszystkich kierunkach, weszły zacząwszy od lipca r. z. powoli w użycie następujące rozporządzenia: 1) Wszystkie pułki kawaleryi armii stojącej zostały postawione na stopie wojennej; 2) wszystkie bateryę 9ciu pułków artyleryi skompletowano w pociągach i ludziach na stopę wojenną; 3) rekrutów przeznaczonych przy tegorocznej konskrypcyi do odstawienia na przyszłą wiosnę, przydzielono jeszcze z początkiem października r. z. do przynależnych korpusów wszelkiej broni; 4) wszelkie braki etatowe w pojedyńczych oddziałach wojsk zostały zapełnione; 5) kawalerya i artylerya wykluczyły wszystkie konie niezdatne do służby i utrzymują tylko najnowsze remonty; 6) artylerya włącznie z kompaniami twierdzowemi dwóch pułków nierozpuściła na urlop wysłużonych żołnierzy; 7) przy kawaleryi zatrzymano w służbie ludzi potrzebnych do pielęgnowania i dresowania remont; 8) dwa oddziały pionierów nierozpuściły wysłużonych żołnierzy i utrzymują rekrutów nad liczbę; 9) przygotowano utworzenie 5tej sześciofuntowej bateryi pieszej dla

każdego z 9 pułków artyleryi, by w razie potrzeby wzmocnić należycie artylerye polową bez osłabienia rezerwy; 10) rezerwowe zapasy amunicyi dla lekkich karabinów perkusyjnych będą pomnażone w miarę uzbrajania armii tą bronią; 11) rzemieślnicze kompanie artyleryi skompletowane z doliczeniem przydzielonych do tego oddziałów piechoty na stopę wojenną, ażeby warsztaty artyleryi były w stanie podołać wszelkim koniecznym wymaganiom; 12) dla zabezpieczenia granicy kraju porobiono wszelkie potrzebne przygotowania i uzbrojono w należyty sposób wszystkie pograniczne twierdze; 13) postarano się o to, by nietylko twierdze zaopatrzyć w potrzebną liczbę 25cio- i 50cio funtowych dział, ale oraz przygotować takie działa dla bateryi oblężniczych. Nadzwyczajna przewyżka w wydatkach, jaką pociągnęły za sobą wspomnione środki aż do końca roku 1854, wynosi podług dotychczasowych obliczeń w przyłączonym memoryale razem 4,135.724 talarów. *(Abb. W. Z.)*

(Tytuł „Izba druga" zmienia Bawarya na „Izba deputowanych." — Rozprawy względem wyborów.)

Monachów, 16. stycznia. Na wczorajszem posiedzeniu izby deputowanych rozpoczęła się specyalna dyskusya nad ustawą wyborczą. Wydział proponuje zmienić tytuł ustawy „względem składu drugiej izby," na słowa: względem składu „izby deputowanych," ponieważ w samej konstytucyi ten wyraz jest używany i tylko w jednem miejscu przychodzi wyrażenie: pierwsza i druga izba, a i tutaj nie w sensie wyższości i niższości, lecz w znaczeniu następstwa z porządku. Izba przyjęła tę propozycyę bez debaty.

Artykuł 1. jest najważniejszy w całej ustawie; odnosi się do składu izby. Wnioski wydziału różnią się wielce od propozycyi rządu. Referent *Weiss* powiada, że wydział niechce tworzyć stanów, celem jego jest, ażeby wszystkie warstwy ludności były reprezentowane. Na to są dwie drogi. Wybory wszelkich pojedyńczych żywiołów mogą się odbywać pojedyńczo albo w większych grupach. Rząd obrał pierwszą drogę. Ale projekt rządu pomija wiele klas. pojmowanie rzeczy jest zbyt materyalne. Wydział jest także tego zdania, że dodanie innych klas niebyłoby jeszcze dostatecznem. W rzeczywistości nie są klasy tak odosobnione i chcąc, każdej zapewnić reprezentacyę, musianoby je nadzwyczajnie rozdrobić. Wydział obrał przeto drugą drogę. Szukał większych grup, łączących w sobie najważniejsze i główne żywioły, i znalazł gminy. W gminach wiejskich reprezentowane jest głównie posiadanie ziemskie, w gminach miejskich handel i przemysł. Tylko trzy ważne klasy niemają dostatecznej reprezentacyi w gminach i dlatego proponuje dla nich wydział odrębną reprezentacyę.

Powszechne prawo wyboru w właściwem znaczeniu istnieje tylko wtedy, gdy wszyscy wybierają w nadziei pomyślnego skutku. Jeżeli zaś kto swój głos daje a nigdy choćby najmniejszego skutku spodziewać się niemoże, wtedy istnieje prawo głosowania mas, ale nie powszechne prawo wyborów. Liczba deputowanych powinna raz na zawsze być stale oznaczona, nie zaś zależeć od mniejszego lub większego stanu ludności. Różnica między miastem a wsią nieda się ściśle oznaczyć ze stanowiska historycznego, lecz z liczby dusz; miejsce liczące mniej jak 2500 dusz uważane jest za wieś, miejsce ludniejsze za miasto. Wsie wybierają połowę deputowanych, miasta jedną czwartą część. Deputowany *Link* proponuje wybory z korporacyi rycerskich. Za jego propozycyą oświadczył się tylko *Allioli* i w części dep. *Hopf*; dlatego nie wzięto jej pod dyskusyę. Dalsza debata trwała do 3 godziny, mieli w niej udział deputowani: Książę Wallerstein, Ruland, prezydent rady ministrów v. d. Pfordten, baron Lerchenfeld, Schelhorn, Kohl, Lassaulx, Hermann.

Na dzisiejszem posiedzeniu toczyła się dalsza specyalna dyskusya aż włącznie do Art. 7. projektu wydziału i wszystkie artykuły od 1. do 7. przyjęto w głównej treści propozycyi wydziały. *(W. Z.)*

Dania.

(Posiedzenia sejmu rozpoczęły się.)

Kopenhaga, 16. stycznia. Posiedzenia sejmu państwa rozpoczęły się znowu d. 12. b. m. Słychać, że na poufnej konferencyi obydwóch thingów powzięto uchwałę, ażeby przeciw dymisyonowanym ministrów zanieść oskarżenie do trybunału państwa, a odnośny projekt miano już doręczyć prezydentowi volksthingu. *(Zeit.)*

Rosya.

Ukaz najwyższy do kapituły rosyjskich cesarskich i królewskich orderów wydany:

„W nagrodę za przykładną waleczność i poświęcenie się, jakie od samego początku bombardowania miasta Sebastopola okazują dowodzący dystancyami obronnemi, kontr-admirałowie Panfiłow i Istomin, oraz za mądre ich wśród silnego ognia nieprzyjacielskiego rozporządzenia, dążące do obrócenia w niwecz rozmaitych przedsięwzięć nieprzyjaciół, najmiłościwiej mianujemy ich kawalerami orderu św. Jerzego klasy 3ej, rozkazując kapitule przesłać im oznaki tego orderu wraz z dyplomami prawem przepisanemi.

Na oryginale własną Jego cesarskiej Mości ręką podpisano:
Mikołaj.

Gatczyna, 20. listopada 1854 roku.

— Przez dodatek do rozkazu Najwyższego, na dniu 17. listopada do wydziału marynarki wydanego, Kamczacki gubernator wojenny i dowódzca portu Petropawłoskiego, jenerał-major Zawojko, przemianowany został na kontr-admirała, z pozostawieniem przy dawnych obowiązkach.

— Za odznaczenie się przy odparciu ataku eskadry anglofrancuzkiej na port Petropawłoski w sierpniu 1854 roku, Kamczacki gubernator wojenny i dowódzca portów Petropawłowskiego i Kamczackiego, kontr-admirał Zawojko, najmiłościwiej mianowany został na dniu 1. grudnia kawalerem orderu św. Jerzego klasy 3ej. *(Gaz. Warsz.)*

(Wiadomości o czynach marynarki rosyjskiej.)

Dzienniki rosyjskie zawierają następujące wiadomości o czynach marynarki pod Sebastopolem z raportów księcia Menżykowa: Kontr-admirał Jucharyn dowodzi bateryami drugiej dystancyi. Zaopatruje je we wszystkie potrzeby z nadzwyczajną czynnością i naprawia uszkodzenia z największą gorliwością. Otrzymał ranę od pękniętej bomby, ale już czwartego dnia był na czwartym bastyonie, gdzie pod morderczym ogniem nieprzyjaciela dzień i noc jest czynny, dając piękny przykład odwagi i zimnej krwi. — Kapitan pierwszej rangi Kiśliński dowodzi okrętem liniowym „Jagudziel." Ten okręt stał od dnia 5. (17.) do 10. (22.) października naprzeciw południowej zatoki i wystawiony był na straszny ogień krzyżowy rac kongrewskich i rozpalonych kul, wymierzonych tylko na niego; w przeciągu sześciu dni zapalił się dziewięć razy. Tylko zimna krew kapitana ocaliła okręt. Podczas ognia nieustawała kanonada ani na chwilę; oficerowie i majtki stawili czoło niebezpieczeństwu z największem poświęceniem, co jest dowodem porządku i wojskowej karności na okręcie. Oprócz tego był ten okręt w stanie posyłać jeszcze amunicyę do bateryi lądowych i wysłał dnia 6. (18.) i 7. (19.) października oficerów i ludzi do bastyonu nr. 3, który stracił wiele artylerzystów. Kapitan drugiej rangi Popandopulo, komenderujący bastyonem nr. 3 otrzymał w twarz ranę od pękniętej bomby, ale pomimo nalegań i próśb oficerów ażeby ustąpił i dał ranę opatrzyć, pozostał śród morderczego ognia na szańcu, oświadczając że się nieoddali, póki jeszcze ma całe kości, i że chce umierać na szańcu. Tylko na minutę oddalił się by swego syna, który ciężko został ranny, odesłać do lazaretu. Ale zaledwie powrócił, odniósł sam ciężką ranę i musiano go zanieść do lazaretu. — Kont-admirał Istomin oświadcza, że kapitan pierwszej rangi Turowski, najstarszy z jego oficerów, największe mu robi usługi i wpływem swoim robi z żołnierzy prawdziwych bohaterów. Zawsze jest tam gdzie ogień nasilniejszy i ani we dnie ani w nocy niemyśli o spoczynku. Kapitan Purkoyski został dnia 12. (24.) października ranny w głowę i otrzymał oprócz tego kontuzyę. Pomimo napomnień lekarza i admirała niechciał iść do domu. Później dostał do tego różę w twarzy, ale nic niezdoła tego godnego męża wstrzymać od pełnienia obowiązku; nie opuszcza bateryi i leczy się pod gołem niebem. Kontradmirał Istomin niema wyrazów, by godnie skreślić poświęcenie się i waleczność tego kapitana. — Podobne rysy poświęcenia i waleczności przytaczają dzienniki rosyjskie o sześćdziesięciu kilku oficerach. Wszyscy należą do floty, której wyłącznie poruczona jest obrona bateryi sebastopolskich. Niema więc nic dziwnego w tem, że ta twierdza świetny stawi opór." *(W. Z.)*

Turcya.

(Obiad dyplomatyczny u Internuncyusza.)

Dnia 2. b. m. dał c. k. Internuncyusz baron Bruck w *Konstantynopolu* pierwszy obiad dyplomatyczny tej zimy. Na tej uczcie znajdował się także Wielki Wezyr, który dotychczas — według doniesienia Gazety tryestyńskiej — nigdy jeszcze niebył na obiedzie dyplomatycznym. Przy ostatniem daniu wniósł Jego Excellencya c. k. Internuncyusz zdrowie Sułtana i wyraził w krótkiej przemowie swe przychylne uczucia dla Sułtana, dla jego rządu i dla armii tureckiej. *(Abbld. W. Z.)*

Z teatru wojny.

(Rozkaz dzienny lorda Raglan. — Organizacya nowa armii francuskiej. — Objęcie komendy Omera Baszy. — Siła wojsk tureckich.)

Wiedeń, 22. stycznia. Lord Raglan wydał następujący rozkaz jeneralny:

„28. grudnia 1854."

„Stosownie do rozkazów Jej królewskiej Mości wzywa się wszystkich komendantów pułkowych, ażeby wojskowemu sekretarzowi, podpułkownikowi Steele, przesłali imiona wszystkich tych oficerów, którzy gorliwością w służbie największe sobie zjednali prawo do oficerskiego patentu."

Z nowej organizacyi francuzkiej armii w Krymie wnosić można, że zapewne wktrótce naczelna komenda armii oryentalnej niebędzie miała takiego znaczenia jak komendy obydwóch nowych korpusów armii. Każdy z tych korpusów ma odrębną i niezawisłą organizacyę i zostaje pod dowództwem znakomitego jenerała, zapewne dlatego, ażeby każdy z osobna był w stanie działać na własną odpowiedzialność.

Z Pery dnia 5. stycznia podaje Monitor następującą wiadomość telegraficzną:

„Dnia 5. znajdował się Omer Basza w obozie sprzymierzonych pod Sebastopolem i porozumiał się z naczelnymi dowódzcami względem wspólnego działania trzech armii. Dnia 6. b. m. powrócił do Warny. Wydawszy tam ostatnie swe rozkazy obejmie niezwłocznie dyrekcyę powierzonych mu działań wojennych. Według doniesień z Bałakławy odparli sprzymierzeni dzielnie mało znaczącą wycieczkę, którą Rosyanie przedsięwzięli w nocy z dnia 8. na 9. stycznia."

Oprócz tego donosi Monitor, że dnia 30. stycznia stanie w Krymie 35.000 wojska z armii Omer Baszy i 11.000 Egipcyan i Tunetanów. Cała ta armia liczyć będzie 60.000 pod bezpośredniem dowództwem Omer Baszy. *(Abb. W. Z.)*

Doniesienia z ostatniej poczty.

Warszawa, 21. stycznia. Książę Menżykow donosi z d. 12., że od 8. b. m. nie zaszła żadna zmiana pod Sebastopolem. Roboty oblężnicze nieprzyjaciela nie postępują, ogień jego nie wyrządza nam żadnej szkody.

Paryż, 21. stycznia. Renta z początkiem giełdy w Passage 68,60; przy końcu 68,45. *Monitor* donosi, że wracający do Francya 11. pułk dragonów przyjmowano w Toskanii bardzo uprzejmie. Telegraf do Rzymu i Bolonii będzie w lutym otwarty. *Constitutionnel* robi uwagę, że nota księcia Bassano z roku 1813, którą byłemu podówczas ambasadorowi pruskiemu w Paryżu przesłał jego paszporta, jest wielce znaczną względem obecnej sytuacyi.

Bruxela, 21. stycznia. Nowo restaurowany gmach opery stał się dzisiaj pastwą płomieni. Cała przestrzeń pełna żaru i nic nie ocalono prócz nagich murów.

Sarzana, 19. stycznia. Pierwszy szwadron jednego oddziału francuskich wojsk okupacyjnych w państwie kościelnem przybył tutaj.

Turyn, 20. stycznia. Jenerałowie Lamarmora, G. Durando, Petiti, Pettinengo i inni mają się udać z expedycyą do Krymu. Także książę Genuy ma zamiar udać się do Krymu, jeżli mu nadwątlony stan zdrowia pozwoli. *(Litogr. koresp. austr.)*

— W Mnichowskiej izbie deputowanych upadł projekt względem ustawy wyborowej. 76 deputowanych głosowało za a 61 przeciw; nie było więc przepisanych konstytucyą dwóch trzecich części większości. *(Abbld. W. Z.)*

Kurs lwowski.

Dnia 25. stycznia.		gotówką zł.	gotówką kr.	towarem zł.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	5	51	5	54
Dukat cesarski	" "	5	56	5	59
Półimperyał zł. rosyjski	" "	10	10	10	13
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	$58\frac{1}{2}$	1	59
Talar pruski	" "	1	54	1	56
Polski kurant i pięciozłotówka . .	" "	1	25	1	26
Galicyj. listy zastawne za 100 zr.		91	35	91	55
Galicyjskie Obligacye indem. bez czynszów .		75	8	75	24
" " " z czynszami od 1. listop. 1854		76	18	76	34

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 25 stycznia 1855		zł.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po .	m. k.	—	—
" przedał " " 100 po .	" "	92	—
" dawał " " za 100 .	" "	91	30
" żądał " " za 100 .	" "	—	—

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 22. stycznia o pierwszej godzinie po południu.

Amsterdam $104\frac{7}{8}$. — Augsburg $127\frac{1}{2}$ l. — Frankfurt $126\frac{1}{2}$ l. — Hamburg $93\frac{3}{4}$. — Liwurna —. — Londyn 12.$18\frac{1}{2}$ l. — Medyolan 125. — Paryż 148

Obligacye długu państwa 5% $83\frac{5}{8}$—$83\frac{3}{4}$. Detto S. B. 5% 95 — 96. Detto $4\frac{1}{2}$% $72\frac{1}{4}$—$72\frac{1}{2}$. Detto 4% $64\frac{1}{4}$ - $64\frac{3}{4}$ Detto z r. 1850 z wypłata 4% $92\frac{1}{4}$ — $92\frac{1}{2}$. Detto z r. 1852 4% 91 — $91\frac{1}{8}$. Detto 3% $49\frac{5}{8}$—$49\frac{3}{4}$. Detto $2\frac{1}{2}$% $41\frac{1}{2}$—$41\frac{3}{4}$. Detto 1% $16\frac{3}{4}$—$16\frac{7}{8}$. Obl. indemn. Niż. Austr. 5% $82\frac{1}{2}$—$82\frac{3}{4}$. Detto krajów kor. 5% 75 — 78. Pożyczka z r. 1834 234 — $234\frac{1}{4}$. Detto z r. 1839 119—$119\frac{1}{4}$. Detto z 1854 $101\frac{13}{16}$—$101\frac{7}{8}$. Oblig. bank. $2\frac{1}{2}$% 58—$58\frac{1}{2}$. Obl. lom. wen. pożyc. r. 1850 5% 99 — —. Akc. bank. z ujmą 1026 — 1027. Detto bez ujmy — — —. Akcye bankowe now. wydania — — —. Akcye banku eskomp. 95 — $95\frac{1}{4}$. Detto kolei żel. półn. Ces. Ferdynanda $197\frac{1}{4}$—$197\frac{3}{8}$. Wied.-Rabskie $114\frac{3}{4}$ — 115. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej 258 — 260. Detto Tyrnawskiej 1. wydania 17 — 20. Detto 2. wydania 30 — 35. Detto Edynburgsko - Neusztadzkiej — —. Detto żeglugi parowej 545 — 546. Detto 11. wydania —. Detto 12. wydania 534 — 535 Detto Lloyda 560 — 562. Detto młyna parowego wiedeń. 132 — 133. Renty Como 13 — $13\frac{1}{2}$. Esterhazego losy na 40 złr. $83\frac{1}{2}$ — 84. Windischgrätza losy $28\frac{1}{4}$ — $28\frac{1}{2}$. Waldsteina losy $28\frac{1}{4}$ - $28\frac{1}{2}$. Keglevicha losy 11 — $11\frac{1}{4}$. Cesarskich ważnych dukatów Agio $31\frac{3}{4}$ — 32.

(Kurs pieniężny na giełdzie wied. d. 22. stycznia o pół do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio $31\frac{3}{4}$. Ces. dukatów obrączkowych agio $31\frac{1}{4}$. Ros. imperyały 10.10. Srebra agio 27 gotówka.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 25. stycznia.

Obligacye długu państwa 5% $83\frac{11}{16}$; $4\frac{1}{2}$% $72\frac{3}{4}$; 4% 65; 4% z r. 1850 — wylosowane 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losy z r. 1834 $235\frac{1}{2}$; z. r. 1839 $119\frac{1}{4}$. Wied. miejsko bank. —. Akcye bank. 1019. Akcye kolei półn. $1982\frac{1}{2}$. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 544. Lloyd —. Galic. l. z. w Wiédniu —. Akcye niż.-austr. Towarzystwa eskomptowego a 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2. m. 105 Augsburg $127\frac{3}{4}$ l. 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt 127 l. 2. m. Hamburg $94\frac{1}{8}$ l. 2. m. Liwurna — l. 2. m. Londyn 12.20. 3. l. m. Medyolan $125\frac{1}{4}$. Marsylia —. Paryż $148\frac{5}{8}$. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z roku 1851 5% lit. A. —. lit. B. — Lomb. —. Oblig. indemn. —. Pożyczka z roku 1854 $102\frac{5}{16}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 25. stycznia.

HHr. Załuscy Józef i Zofia, z Jasienicy. — PP. Zakrzewski Adolf, z Wiktorowa. — Cielecki Ludwik, z Łoziny. — Komarnicki Bolesław, z Jackowiec. — Żukowski Jan, z Bereznicy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 25 stycznia.

Hr. Tribs Maks, c. k. major, do Krakowa. — PP. Tarnawski Franciszek, do Brzeżan. — Dwernicki Eugeniusz, do Stanimirza. — Miliński Franciszek, do Helenkowa. — Dwernicki Jędrzej, do Topolnicy. — Smarzewski Piotr, do Żelechowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zrana	330.49	— 12.2°	81.9	połud.-wsch.	pogoda
2 god. pop.	330.47	— 7.3°	60.0	wschodni	"
10 god. wie.	330.57	— 12.0°	66 1	"	"

TEATR.

Jutro: dnia 26. stycznia 1855 z uchyleniem abonamentu (drugi raz): **„Urszula" czyli „Zgon Króla Zygmunta III."** Dramat historyczny w 5 oddziałach z poprzedzającym prologiem oryginalnie wierszem przez K. Majeranowskiego napisany.

Jutro: przedstawienie niem.: **„Die gefesselte Phantasie und Nachtigal, der Harfenist."**

KRONIKA.

Charakterystyka roku 1854 we względzie ornitologicznym. Pan Juliusz Finger podaje w tej mierze następujące uwagi: Podług dawnych spostrzeżeń ornitologicznych opuszcza ptastwo nagle kraje zagrożone rewolucyami elementarnemi lub zarazą, a nawet omija je w przelocie. Czy więc potwierdziło się to spostrzeżenie, czy też przyczyną tego były nadzwyczajne stosunki atmosferyczne w przeszłym roku, dość że przez cały czas tegorocznego przelotu nietrzymało się wędrowne ptastwo zwykłych co roku używanych szlaków. Niektóre rodzaje ptastwa, co innemi laty ogromnemi stadami przeciągały przez naszą okolicę, pokazywały się w tym roku gdzieniegdzie tylko a często pojedyńczo nawet; tak np. wszelkie rodzaje drozdów, które nieraz tysiącami u nas łowiono, pojawiały się w tym roku w nader małej liczbie. Z zięb, trznadli, czeczotek i krzywonosów złowiono w tym roku po urządzonych na wielką skalę boiskach ptaszniczych zaledwie 20tą część tego, co niegdyś nawet w mniej pomyślnych latach. Jeszcze bardziej uderza ten stosunek w porównaniu z kilkoma dla połowu korzystnemi latami. Tak np. wynosił tegoroczny połów tylko 10tą część tego, co w roku 1846 a 45tą część tego, co w roku 1847.

— Do senatu francuskiego wniesiono między innemi następujące petycye: niejaki Servet żąda wydania rozkazu przepisującego woźnicom batogi pewnej długości i pewnego kształtu; pewien Fromm z Berlina chce ogłosić za stósownem wynagrodzeniem środek uniwersalny swego wynalazku przeciw wszelkim chorobom; adwokat z Gueret żąda przywrócenia artykułu kodexu karnego, który na uroszczenia tytułów szlachectwa wyznacza karę więzienia od sześciu miesięcy do dwóch lat itd.

— „Morning Chronicle" donosi następujący przykład demagogii w państwie Alabama:

„W mieście Tuskagee uwięziono niedawno niejakiego pułkownika Benjamina W. Walker'a, iż wzbraniał się usłuchać rozkazu sądowego, mocą którego obowiązany był wypłacić 17,000 dolarów znajdujących się u niego w depozycie, gdyż był kuratorem pewnej majętności. Podczas posiedzenia tego sądu włamało się kilku przyjaciół jego do więzienia i przyprowadzili go do sali posiedzeń trybunału, gdzie zażądał, by proces jego powtórnie traktowano. Sędzia odmówił temu żądaniu, a po kilku gorszących scenach i bitkach w lokalu sądowym wrócił Walker do więzienia. W kilka dni potem kazał pułkownik Reynolds, komendant pułku wystąpić swoim ludziom i zaprowadził ich wraz z jednem działem przed więzienie. Żołnierze, ci niosąc chorągwie z napisem „Walker" i „Alabama broni swych obywateli" włamali się do więzienia, uwolnili Walkera i wynieśli go w tryumfie na trybunę gdzie oświadczył, że zgadza się zupełnie z wolą swych przyjaciół. Pewien duchowny miał także przemowę, w której bronił tych gwałtów. Potem zaniesiono Walkera do jego pomieszkania, przed którem zostawiono 100 żołnierzy na straży. Szeryf udał się tam także z wojskiem swojem, ale napróżno."

Subskrypcya otwarta w Redakcyi Gazety Lwowskiej na Bal Ochronek małych Dzieci i Niemowląt w Niedzielę d. 28. b. m.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*